

Samlingsplan Anno museum 2023-2027

Innledning

Samlingsplan er et planverk for Anno museums helhetlige arbeid med samlingene. Dette planverket skal beskrive hva Anno museum vil med sine samlinger. Samlingsplanen for Anno museum skal omfatte alt arbeide med historisk materiale som museet forvalter eller skal tilegne seg, samt innlånt materiale. Her beskrives samlingenes historikk, dagens status og hvordan Anno museum ønsker at samlingene utvikler seg, samt hvordan museet vil forvalte samlingene.

Anno museum følger de offentlige føringer innen samlingsarbeid. Målet vårt er å ha en godt bevart og tilgjengelig samling. Vi har fokus på tilgjengeliggjøring på digitale plattformer. Vi planlegger for tilvekst i samlingene.

Detaljert informasjon om hvordan vi skal utføre arbeidet beskrives ikke i planen, men konkretiseres i interne håndbøker.

Anno museums strategiplan 2020-24 er tydelig på at alle museumsobjekter skal være forsvarlig lagret. Tre tiltak er spesifisert i strategiplanen: *Revisjon av gjenstander, innflytting i fellesmagasin og etablering rutiner for samlingsarbeidet.*

Planens oppbygning

Samlingsplanen består av en overordnet del med flere delplaner. Dette dokumentet er den overordnede delen. Ikke alle delplaner er på plass og noen trenger vesentlig oppdatering.

Planen skal trekke opp våre mål for samlingsarbeidet og hvilke strategier og tiltak som skal til for å nå disse målene. Ansvar for planen og samlingsarbeidet skal adresseres og tydeliggjøres. Dagens situasjon beskrives, samt hvordan Anno museum ser for seg at samlingene utvikles.

Delplaner vi har som mål å få oppdatert og utviklet er:

- Plan for samlingsforvaltning del 1 (2014-2020) Overordnet avdelingshistorikk og status i 2014.
- Plan for samlingsforvaltning, del 2 (HANDLINGSPLAN 2016-2020). Overordnede prioriteringer ut ifra Spectrum som standard, anbefalte grep. Status 2016.
 - Oppdatert plan for samlingsforvaltning skal si hvordan vi skal håndtere samlingene, sammen med nødvendige håndbøker.
 - Oppdatere med policy og plan for retrospektiv dokumentasjon.
- Samlingsutviklingsplan. Innsamling, avhending og kassasjon.

- Innsamlingsplan. Sier hva og hvordan museet skal samle inn i tiden fremover.
- Kriterier, rutiner og prosedyrer for avhending og kassasjon.
- Bevaringsplan. Sier hvordan vi skal ta vare på samlingene fremover.
- Digitaliseringsplan. Hva skal digitaliseres, prioritering på dette, og hva skal ikke digitaliseres. Avklare Annos overordnede prioriteringer inn mot Nasjonalbibliotekets digitaliseringsløype.

Annoplaner med relevans for samlingsplanverket

- Anno strategiplan 2020-2024
- Anno sikringsplan 2020 (rullert 2022).
- Anno krise – og beredskapsplan (2016)
- Formidlingsplan Anno museene (2021)
- Plan for forskning i Anno museum AS 2018–2022

Ajourføring

Planen skal ajourføres hvert år. Ajourføring skal legges frem for styret. Planen skal oppdateres hvert 2. år. Med bakgrunn i organisatoriske prosesser som igangsettes i 2023, vil førstkomende oppdatering komme allerede i 2024. Oppdatering av planen skal styrebehandles. Håndbøkene med prosedyrene oppdateres ved behov, i henhold til samlingsplanen og Spectrum. Leder for Anno bevaringssenter har ansvar for at planen ajourføres og oppdateres på vegne av ledergruppa.

Ansvarsområder

Ansvar for samlingene som er overdratt Anno museum gjennom avtaler med eierne, delegeres fra administrerende direktør til relevante stillinger og funksjoner ved Anno museum. Samlingsansvarlige i avdelingene er på vegne av sin avdelingsdirektør i dag ansvarlig for forvaltningen lokalt, med støtte fra fellesfunksjonene. Lokale inntakskomiteer ser på sin samling i dette perspektivet. Bygging av Anno bevaringssenter og pågående revisjon og innflytting i fellesmagasin, har synliggjort behov for å formalisere og tydeliggjøre ansvar rundt samlingene. Det er organisatoriske prosesser som igangsettes i 2023, hvor det ses på mulighetsrom.

Historisk utvikling av samlingen

Samlingene i Anno museum har utviklet seg på ulike måter, noen med tematiske innganger, noen med geografiske, andre med begge deler. Museene har endret strategi over tid, og de eldste museene har samlet mest. Samlingene har vært kjernen i museene, men felles for de fleste samlingene er at de har vokst fram med for små ressurser til å forvalte og bevare de. Generalplaner som museene har utvikle seg etter, har gjerne hatt fokus på bygninger og interiører til disse. Manglende ressurser og planlegging er årsak til opphoping av registrert og uregistrert materiale, manglende kontroll, dokumentasjon og ødeleggende oppbevaringsforhold for samlingene. Etterslep som Anno de siste årene har satt som hovedprioritet å komme ajour med. Samlingsforvaltningsplan del 1 (2014), er Annos første plan for samlingsarbeidet, og beskriver museenes formål og samlingenes historikk. Denne må tilpasses dagens status og framtidsrettede strategier på området.

Dagens status

Anno består av 29 museer i Hedmark/Innlandet som til sammen sysselsetter 115 årsverk. Anno museum har i dag mange samlinger, totalt har Anno 175 000 gjenstander, ca. 500 kulturhistoriske bygninger og 4,5 millioner fotografier hvor mange også er å finne på Digitalt museum. Museet har også store privatarkiver og boksamlinger.

Anno museum ble et konsolidert museum i året 2009, med effekt fra 2010. De ansatte ble da en del av Anno museum AS. Gjenstandene og bygningene ble ikke overdratt til Anno museum, men eies fortsatt av stiftelser og kommuner i regionen. Det ble inngått ulike avtaler som i hovedsak ga Anno museum plikt/rett til forvaltning av samlingene.

Avtalene med aksjonærstiftelsene om forvaltning av samlingene anses som gode nok til å gi råderett, og eiernes vedtekter gir i liten grad spesifikke begrensninger på f.eks. avhending. Det er fortsatt lokalt eierskap til samlingene, men drift og forvaltning er overdratt til Anno gjennom avtalene – vi eier den faglige praksisen. Samlingsforvaltning utføres av Annos lokale avdeling med støtte av fellesressurser. Prioriterte gjenstander flyttes til fellesmagasin, og dialog om dette er intern Anno dialog. Avhending/destruering inngår i rydde/revisjonsarbeidet der det ses som formålstjenlig, men krevende objekter/grupperinger utsettes til senere prioriteringsrunde. Det føres dialog med eiere ved behov. Jfr. KUDs punkt i tildelingsbrev for 2023 om at “det konsoliderte museet må kunne avgjøre hva museet prioriterer å ta vare på for framtiden, både av eksisterende objekter og nye ervervelser.”

Tillit til Anno skapes gjennom dialog med eierne om det vi gjør, dvs praksis og resultater innen forvaltningen. Relasjonen til museumseiere og kommuner har blitt vesentlig sterkere gjennom prosessen med Anno bevaringssenter. De fleste kommunene i Hedmark er nå nye aksjonærer i Anno, og har fått innblikk i samlingsforvaltning i prosessen. Deltar på aksjonærmøter og informeres om aktuelle saker og status i forvaltningen.

Samlingsforvaltningsplan del 2, Handlingsplan (2016) er den delplanen som oppsummerer prioriterte tiltak i 2016, i tillegg til å konkretisere behov knyttet til samlingene på tvers. Denne planen må også oppdateres i forhold til det som er utført og gjenstående og nye prioriteringer.

Anno har jobbet ut ifra disse målsettingene, og årelang prioritering av samlingsforvaltning har brakt oss fra å være blant de svakeste museene innen samlingsforvaltning til å bli ett av de museene som oppsøkes for råd og veiledning. Anno bevaringssenter og vårt gjennomgripende arbeid med å få oversikt, kontroll og magasinering av gjenstandssamlingen er etterspurt kompetanse.

Fra konsolidering i 2010 og frem til i dag har ansatte på det enkelte museum/avdeling forvaltet samlingene, og dialogen med eierne har vært ivaretatt av avdelingsdirektør. Fellesressursene har overordnet ansvar for katalog, utvikling av rutiner, revisjonsarbeid, innflytting og magasin, og rådgiving innen samlingsforvaltning og bevaring. Det er nødvendig å se på hvilke behov vi har i dag og framover som del av den organisatoriske prosessen som igangsettes i 2023.

Samlingsutvikling

Anno skal ha en helhetlig samlingsutvikling, med fokus på tvers av samlingene, og i forhold til valgt samlingsprofil for de ulike tema som museet skal ivareta. En grunnleggende museumsfaglig problemstilling handler om å være oppmerksom på hvilke kulturuttrykk som enten dominerer eller blir marginalisert. Det er viktig å bli kjent med egen samling, få oversikt over dens mangler og utvikle en strategi for hvordan «hull» i samlingen kan arbeides med, for eksempel knyttet til kjønn, minoritetskulturer og øvrige mangfoldsperspektiver. Dette gjelder nødvendig avhending fra samlingene, og videre innsamling, som skal stå i samsvar med ressurser til bevaring og forvaltning. Dette skal tydeliggjøres gjennom egne planer for avhending og innsamling. Digitalisering anses som grunnleggende for samlingsutviklingen, og en plan for hva som skal digitaliseres må på plass, hvor det

prioriteres materiale for intern digitalisering og for Nasjonalbibliotekets digitaliseringsløype, samt hvilket materiale som ikke skal digitaliseres. Bevaring av samlingene har et sentralt fokus ved etablering av nytt fellesmagasin i Anno bevaringssenter, deri prioriteringene som gjøres for hva som skal magasineres der. I tillegg må det i egen bevaringsplan redegjøres for øvrige magasin, tiltak som må gjøres på disse, vurdering av hva som kan oppbevares der, også bevaringsforhold i antikvariske hus med faste utstillinger og interiør. 3D modeller av utvalgte gjenstander i skjæringspunktet mellom bevaring og formidling er i uttesting. Samlingsutviklingen må også ha et regionalt og nasjonalt perspektiv for å kunne være bærekraftig.

Samlingspolicy

Vi skal følge anerkjente standarder og nasjonale katalogsystemer i vår forvaltning og formidling av samlingene. Bærekraft skal være del av alle ledd av samlingsarbeidet, likeså kjønnsperspektiv og mangfold

Målsettinger og tiltak

Anno ønsker å utvikle seg til å bli en nasjonalt betydelig aktør innen samlingsforvaltning gjennom de erfaringer som er tilkommet gjennom mange års arbeid, kompetanse og infrastruktur som er skapt tilknyttet Anno bevaringssenter, Anno digital og ellers i Annos organisasjon.

Målsettingen med dette er å videreutvikle Annos kvalitet og kompetanse, men samtidig å posisjonere oss for fremtidige nasjonale oppgaver og roller for ytterligere faglig utvikling og mulig videreutvikling av Anno bevaringssenter. Synliggjøring av kjønnsperspektiv og mangfold vil være et nødvendig grep knyttet til retrospektiv dokumentasjon av samlingene.

Samspill med nytt Regionalt historiesenter på Domkirkeodden gir ytterligere perspektiver, Annos formidling og øvrig museumsarbeid vil dra positiv nytte av en slik utvikling, og gjøre Anno til et bedre og fremtidsrettet museum.

Mål:

Få på plass alle nødvendige delplaner for et helhetlig samlingsplanverk, og formalisere og adressere ansvaret for samlingsarbeidet gjennomgående for Anno. Dette arbeidet igangsettes i 2023, hvor det ses på nødvendige totaltilpasninger til driftsøkonomi fra 2024, og videre mot ny strategiplanperiode fra 2025. Samlingene skal bevares, tilgjengeliggjøres, forskes på og formidles som grunnelementer i Anno museum sin samfunnsrolle, lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Tiltak:

Samlingsplanen må oppdateres med ytterligere innspill og tilhørende delplaner gjennom god forankring og faglig involvering i hele organisasjonen i løpet av 1-2 år. Ledergruppa har overordnet ansvar for at dette gjøres, og Anno bevaringssenter i samarbeid med Samlingsforum må være de som reviderer og utvikler planene og sørger for at de følges opp i dialog med de som styrer ressursene.

Videre standardisering og rutineutvikling gjennom interne håndbøker må prioriteres parallelt med de organisatoriske grepene. Her vil Anno bevaringssenter være ansvarlig for oppfølging og utvikling.